

2. Bölüm

TÜRKİYE EKONOMİSİNDE SAVUNMA SANAYİ

Fahri ERENEL²

Giriş

Savunma sanayi, ülkelerin milli güvenliklerinin korunmasında ve sürdürülebilir kılınmasında etkisini her geçen gün arttıran sadece bir sektör değil, aynı zamanda ulus devlet olmanın da bir koşulu olarak görülmeye başlanmış, ekonomilerin önemli bir lokomotifini, kaldıracı olmaya başlamıştır. Savunma sanayi ulusal güç unsurları arasında yer alan hemen bütün unsurlar ile etkileşim halindedir. Askeri güç, teknolojik güç, ekonomik güç gibi unsurlardan sadece birinin kapsamına dahil etmek mümkün görülmemektedir. Bu bağlantısı nedeniyle savunma sanayinde alınacak kararların, aynı şekilde ulus devletinin; yatırım, tasarruf, istihdam, eğitim, finansman, kalkınma planları ve stratejik planlarını yakından etkileyebileceği tarihsel süreç incelendiğinde yakından görülebilecektir.

Ülkelerin milli hedeflerine ulaşmaları ve kendi güvenliklerini sağlamaları için ulusal güç unsurlarını etkin bir şekilde kullanmaları gerekmektedir. Ulusal güç, ulus devlet anlayışını temel alarak bir milletin maddi ve manevi değerleriyle oluşan toplam potansiyel gücüdür. Ulusal güç, askeri literatür de şu şekilde tanımlanmakta: Bir devletin ulusal çıkarlarını sağlamak ve ulusal hedeflerini elde etmek için kullanabileceği insan gücü, coğrafi, askeri, ekonomik, idari ve siyasi, psiko-sosyal ve teknolojik güç öğelerinden oluşan maddi ve manevi unsurlarının tamamıdır (Mütercimler, 2011).

Ulusal güç unsurlarının tamamı çok önemli olmakla beraber devletlere göre farklılık arz etmektedir. Fakat diğer bütün ulusal güç unsurlarının kullanabilmesine imkân sağladığı için askeri güç daha ayrı bir konumda değerlendirilmelidir. Çünkü ülkelerin maddi ve manevi unsurlarına yönelik her tehdit ancak ve ancak

² Doç. Dr., İstinye Üniversitesi, ferenel@istinye.edu.tr.

Türk savunma sanayisinin ilke edindiği ve üzerinde önemli aşamalar kaydettiği “yerlilik , “millilik” ve “özgün tasarım” hedeflerinin hayata geçmesinde çok önemli mesafeler kat edilmiş olmakla birlikte yurt içi üretim yüzdesinin artırılmasından ziyade ham madde bakımından dış bağımlılığın azaltılması ve yüksek maliyetli girdilerinin azaltılması konusunun dikkate değer olduğu değerlendirilmektedir.

TSK’ya nitelik üstünlüğü sağlayacak milli yeteneklerin kazanımı ve Türk savunma sanayisinin küresel çapta faaliyet gösterebilmesi için gerekli olan özgün tasarımları geliştirme yetkinliği Ar-Ge faaliyetlerinin başarısına bağlıdır. Bu noktada dikkat edilmesi gereken önemli bir husus; Ar-Ge alanında etkinliğin artırılması ve faaliyetlerin uyumlaştırılmasında ilerlemeler olmakla birlikte halihazırdaki çok parçalı yapıdaki sorunların ve entelektüel sermaye eksikliğinin giderilememesi halinde, teknolojik bağımlılığa paralel olarak rekabet gücünün yitirilmesi kuvvetle muhtemeldir.

Kaynakça

- Akdeve,E.(2012).Savunma Sanayii Kümelenmesi: İşbirliği ve Rekabet, Ankara: Savunma Sanayii Gündemi,(19),s. 69-74.
- Aktaş,B.(2012).Kümelenme-Sanayileşme Faaliyetleri, Ankara:Savunma Sanayi Gündemi Dergisi, 2012/2, Sayı: 199, s.36.
- Alniak,O.(2001).Savunma Sanayii ve Tedarik Hakkında Düşünceler. Genelkurmay Başkanlığı, Ankara: Genelkurmay Basımevi, Yayın numarası: 2001/41, s.57-58.
- Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri (1961), Ankara:Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayınları, Cilt No:2, s. 623-624.
- Balcı,A.& Çelik,C. (2019). Turkey’s Military Power in the 2000s: An Assessment for Measurement Methods”, Turkish Policy Quarterly, Summer 2019, 18(2),p.101-111
- Baran, T. (2018). Türkiye’de Savunma Sanayi Sektörünün İncelenmesi ve Savunma Sanayi Sektörü Harcamalarının Ekonomi Üzerindeki Etkilerinin Değerlendirilmesi. Ankara:Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 4 (2),s. 58-81.
- Başar,S.&Künü,S.(2012).Savunma Harcamalarının İktisadi Büyümeye Etkisi,Erzurum:A-tatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,(10),s.1-30.
- Çorum Savunma Sanayi Sektörel Araştırma Raporu,(2012). (18/03/2020/ tarihinde <https://www.oka.org.tr/assets/upload/dosyalar/savunma-sanayi-arastirma-raporu-17-71.pdf> adresinden erişilmiştir).
- Damis,J.P.(2013).The European Defence Industry’s Future: How European?”, Jacques Delors Institute Policy Paper,s.6.
- Defence Acquisition University.(2003)., Defence Acquisition Acroynms and Terms, Virginia:Defence Acquisition University Press Fort Belvoir, , Eleventh Edition, September 2003, p. B-68.
- Doğdu, H.(2018). Savunma Sanayi Üretim ve Harcamalarının, Makroekonomik Performansa Etkisi: Türkiye Örneği,Tekirdağ: Namık Kemal Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Dombroski,P.J. & Gholz,E.(2006). Buying Military Transformation: Technological Innovation and the Defense Industry, New York: Columbia Univesity Press, s.139- 145.

- Gansler,J.S.(2011).Democracy's Arsenal Creating a Twenty First Century Defense Industry, Cambridge: The Massachusetts Institute of Technology (MIT) Press, s.243-256.
- Güldoğan,S.İ. (2011).Geri Dönüşü Olmayan Yol.Savunma Sanayii Neden Önemlidir?”, Ankara:Savunma Sanayii Gündemi, (15), s.13-1.
- Gür,O.(1998).Türk Silahlı Kuvvetlerinin Savunma Sanayii Yoluyla Ülke Gelişimine Katkısı, İstanbul: Harp Akademileri Basımevi, s.36-52.
- Hartley,K.(2012).Defence-Industrial Issues: Employment, Skills, Technology and, Regional Impacts, Unidet Kingdom: Discussion Paper 2 of The British American Security Information Council (BASIC) Trident Commision, s.7.
- Karaköse, M. (2015). Türk Savunma Sanayisini Geliştirmeye ve Desteklemeye Yönelik Yeni Bir Strateji: Kümelenme, İstanbul: Harp Akademileri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,s.39.
- Mütercimler, E. (2011). Geleceği Yönetmek ve Kazanmak İçin Stratejik Düşünme, İstanbul: Alfa Yayınları, s.174-175.
- Resmi Gazete, Sayı 23378, Sayfa 15, 20 Haziran 1998.
- Saraçöz,Y.(2018). Savunma sanayiinin önemi ve savunma harcamalarının ülke ekonomisine etkileri,Ankara TOBB Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- SASAD, Savunma ve Havacılık Sanayii Performans Raporu,(2018). 18/03/2020 tarihinde <http://www.sasad.org.tr/uploaded/Sasad-Performans-Raporu-2018.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
- Savunma Sanayi Başkanlığı (2019-2023) Stratejik Planı.(18/03/2020 tarihinde <https://www.ssb.gov.tr> adresinden ulaşılmıştır).
- Şenol,T.(2012).Sürdürülebilir Bir Savunma Sanayii Açısından Teknoparklar, Ankara: Savunma Sanayii Gündemi, (19),s. 37-39.
- Şişman,D.(2017). Küreselleşme, Kriz ve Savunma Sanayi,İstanbul:Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 39 (1) ,s.223-237.
- Temiz,D.(2012).Ekonominin Önemli Bir Parçası: Savunma Sanayii”, Afyon: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (33), s. 8.
- TASAM,(2015).Türk Savunma Sanayinin Geleceği. Stratejik Rapor No:71.İstanbul :TASAM Yayınları.(18/03/2020 tarihinde https://tasam.org/Files/PDF/Raporlar/TSS_rapor.pdf_6acb9a1e-7d78-4af4-bc67-48bb93270426.pdf adresinden ulaşılmıştır).
- Tolu, B. (2020). Stratejik Yönetim Anlayışının Kümelenmelerde Uygulanabilirliği: OSTİM Savunma ve Havacılık Kümelenmesi (OSSA) Modeli, İstanbul:Yıldız Teknik Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Türkiye'nin Silah İthalatında Büyük Düşüş yaşandı. (18/03/2020 tarihinde <https://www.savunmasanayii.dergiler.com.tr/HaberDergilik/Turkiye-nin-silah-ithalatinda-bu-yuk-dusus-yasandi> adresinden ulaşılmıştır).
- Türkiye 2019'da savunma sanayii ihracatı rekoru kırdı. (TRT Haber,26.02.2020,12.05). (18/03/2020 tarihinde <https://www.savunmasanayiidergiler.com.tr/HaberDergilik/Turkiye-2019-da-savunma-sanayii-ihracati-rekoru-kirdi> adresinden ulaşılmıştır).
- Ülkemiz Savunma Sanayii ve Kümelenme Modeli. (2014), Ankara :Yatırım Finansman ve Dış Ticaret, Yıl:20, Ek Sayı, 17-26.
- 11nci Kalkınma Planı (2019-2023). (18/03/2020 tarihinde <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2019/07/OnbirinciKalkinmaPlani.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
- Ziylan,A.(1998). Savunma Sanayii ve Tedarik: Ülkemizin Bilim ve Teknoloji Yeteneğinin Yükseltilmesini Esas Alan Bir Yaklaşım , Ankara: Bilim ve Teknoloji Strateji ve Politika Çalışmaları Dizisi, Yayın No: TÜBİTAK BTP 98/1, s.9.

- Ziylan,A. (2004). Ulusal Teknoloji Yeteneđi ve Savunma Sanayii”, Ankara: Savunma Sanayicileri Derneđi Yayını, (1), s. 91.
- Ziylan, A.(2001).Savunma Nereden Nereye, Türkiye’de Savunma Sanayii Tarihçesi, Ankara, Ulusal Strateji Dergisi.
- Wisniewski,R.(2012). Defence Industry In The European Union Challanges And Opportunities In Times Of Economic Crisis, Poznan :Przeglad Strategiczny, s. 95-113.